

Jakten på leseren og klarspråk

fagdirektør Ragnhild Samuelsberg

Oslo 04.06.19

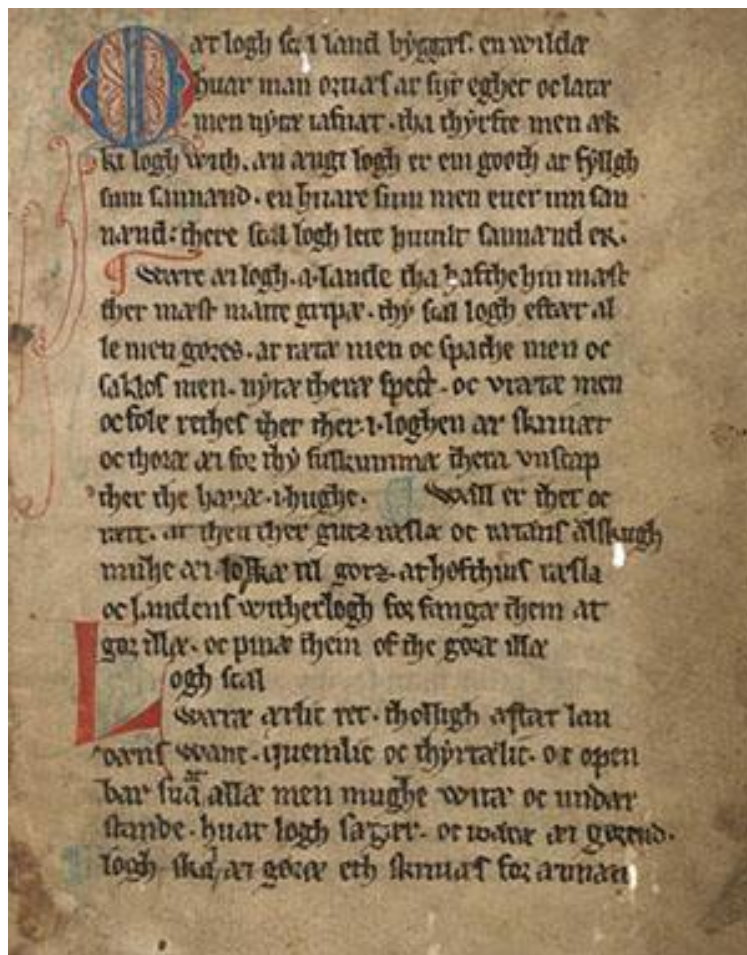
1. Hvorfor klarspråk?
2. Hva gjør vi i klarspråkverksted?
3. Hindringer og anbefalinger.

Klarspråk når leserne

- finner det de trenger
- forstår det de finner
- og bruker det til det de skal.

Det skal være lett å gjøre rett

- Norsk tradisjon likhet for loven.
- ...passende og nyttig og tydelig saa at alle kan vide og forstaa..

Klarspråkprosjektet i departementet

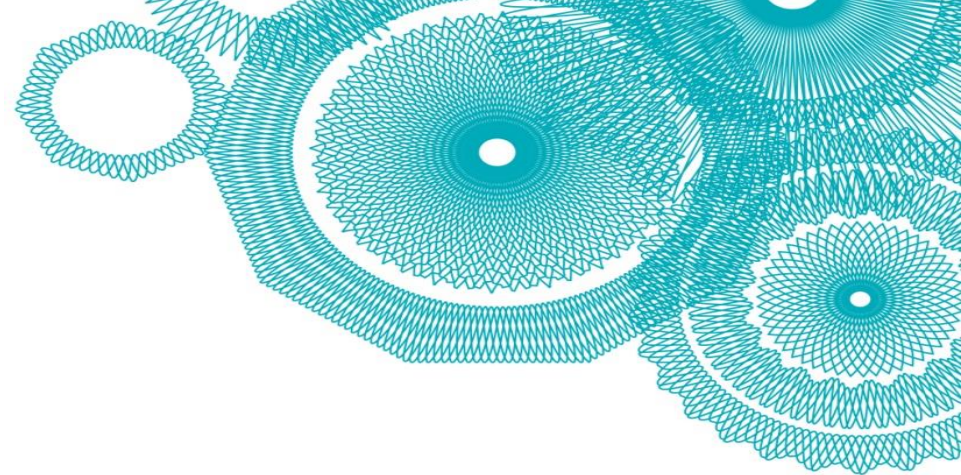
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Inkassospråket

- Hovedstol
- Salær
- Rettslig innfordring
- Avholdelse av forretning
- Fullbyrdelse
- Begjæring

En arving kan ikke for gave/arv fra samme giver/arvelater kreve verdsettelse etter disse regler for mer enn en eiendom eller de andeler han mottar i en eiendom.

Språkverksted og ulike sjangre

- Stortingsmelding
- Rapport/NOU
- Høringsnotat
- Lovtekst
- Forskrift
- Lovproposisjon
- Rundskriv/veiledning
- Vedtak
- Tekster på nett /informasjon

*...passende og nyttig
og tydelig saa at alle
kan vide og forstaa...*

SJANGERNOTATER

Stortingsmeldinger   Møsternotat   Brev
Talar og foredrag   Lovproposisjoner
Rundskriv   Veiledere   Håndbøker
Høringsnotater   Møsternotat
Brev   Pressemeldingar
Nettekstar   Stortingsmeldinger
Stillingsannonsar   Talar og foredrag
Kronikkar   Lovproposisjoner

Målet med teksten

Leseren skal:

- gjøre noe
- avgjøre noe
- forstå noe
- innse noe

Formuler målet:

Etter å ha lest teksten skal leseren ....

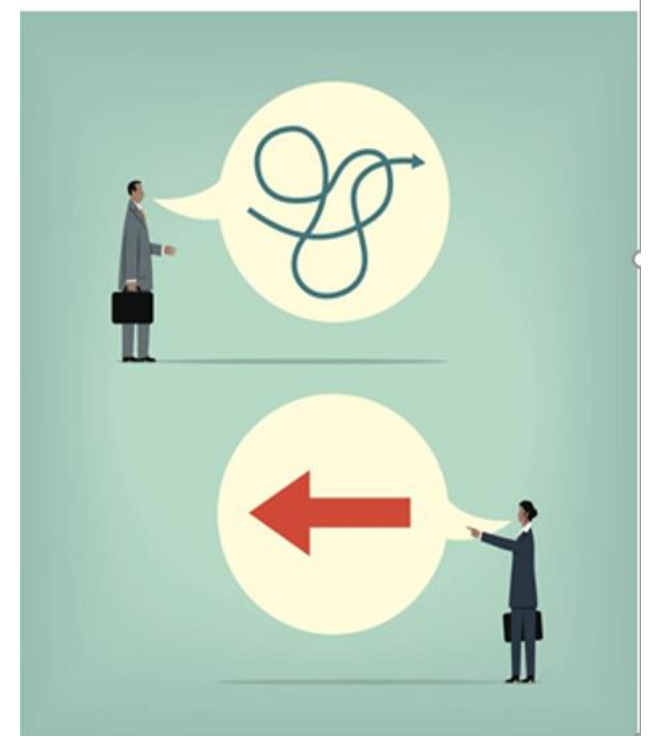

Hva skal leseren *gjøre* etter å ha lest teksten?

Leseren skal

- finne frem
  - forstå og tolke om regelen er relevant
  - kunne handle og bruke teksten.
-
- Det skal være lett å gjøre rett!

Hvem er leseren?

- Hva kjennetegner leseren?
- Kjenner leseren til saksfeltet?
- Må leseren ha forkunnskaper?
- Alder og kjønn?
- Utdanningsbakgrunn?
- Hvorfor leser han/hun loven/regelverket/forskriften/vedtaket?

Modelleseren

- ikke identisk med den faktiske (empiriske) leseren
  - er en gjenkjennbar leser, inne i forfatterens hode
  - har en særskilt språklig og kulturell kompetanse
  - som gjennom selve leseprosessen utvider sin kompetanse.
-
- **FORESTILL DEG EN LESER!**

- Barnet mangler trygg omsorgsbase i utlandet.
- Barnet mangler trygghet og faste omsorgspersoner i utlandet.

Fallgruve

- En uklar tekst er som å falle ned i en dump!

Det här skrattar vi inte åt, säger trafikingenjören Niklas Segerström om skylten.

Å endre en lov er ikke så lett...

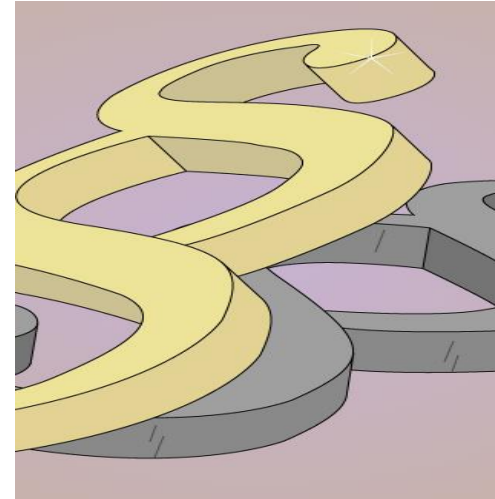
- kultur, holdninger
- politiske og interne prosesser
- demokratiprinsippet og konstitusjonelle krav i lovgivningsprosessen
- dårlig tid, la det bli som det er!

Kompetanse

Klarspråk og presisjon

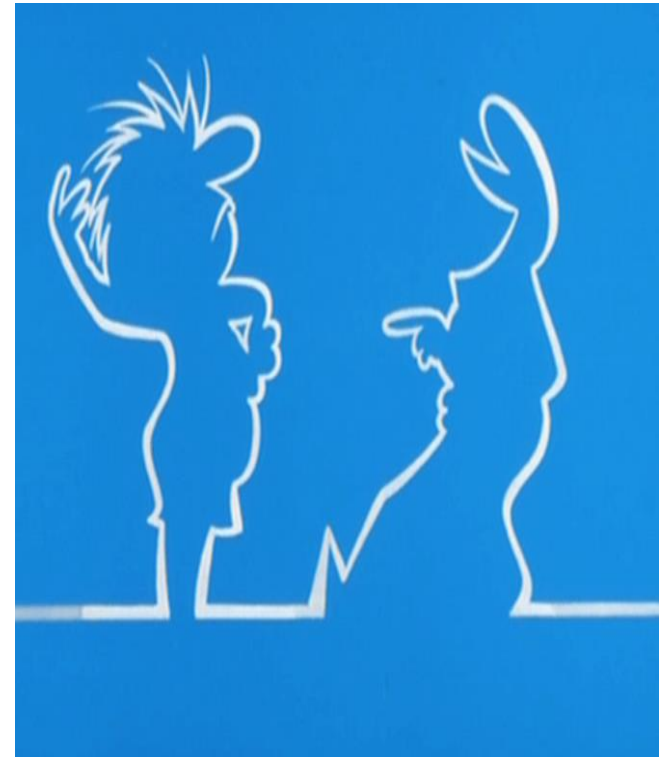
- Klarspråk hindrer ikke presisjon!
- Hva gjør teksten uklar?
  - underforståtte ting som ikke sies
  - kompromisser
  - dårlig språk
  - kunnskapskløften

Oppsummert uklart språk fordi

- mottakeren er usynlig
- feil mål
- forfatterne prøver å vise at de kan noe
- kunnskapskløften
- kulturelle hindringer
- vi trenger mer kompetanse.

Anbefaler

- god struktur med det viktigste først
- logisk rekkefølge
- meningsbærende overskrifter
- godt språk.

Anbefaler

- språkverksted og nye arbeidsprosesser
  - å tenke på leseren
  - å kjempe mot kulturelle hindringer
  - å få mer kompetanse
  - mer forskning.
- «Hva som overhodet lar seg si, lar seg si klart; og det man ikke kan tale om, må man tie om».

Ludvig Wittgenstein

